

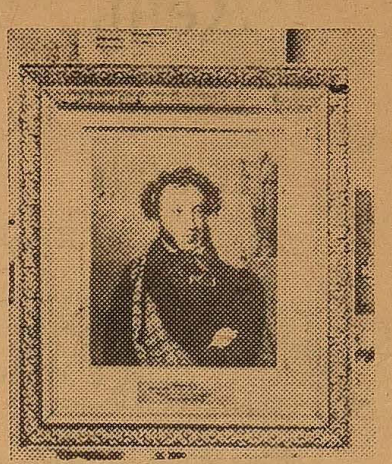
Пролетарі всіх країн, єдняйтеся!

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА
ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р. № 5 (1658). 6 ЛЮТОГО 1987 РОКУ Ціна 2 коп.

150 лет назад
Россия
потеряла
Пушкина

Рішення XXVII з'їзду КПРС - в життя!

СОЦІАЛІСТИЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

КОЛЕКТИВУ ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМ. І. І. МЕЧНИКОВА ПО УСПІШНОМУ ВИКОНАННЮ ЗАВДАНЬ
1987 РОКУ І XII П'ЯТИРІЧКИ ТА ГІДНІЙ ЗУСТРІЧІ 70-РІЧЧЯ
ВЕЛИКОЇ ЖОВТНЕВОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Взявши курс на втілення в життя рішень партії про подальше удосконалення системи вищої освіти, підвищення якості підготовки спеціалістів і посилення ролі вузівської науки в прискоренні науково-технічного прогресу, колектив університету розгорнув соціалістичне змагання за гідну зустріч 70-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції і взяв такі соціалістичні зобов'язання на 1987 рік і XII п'ятирічку:

В ГАЛУЗІ ІДЕОЛОГІЧНОЇ РОБОТИ І В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

1. Неухильно удосконалювати ідеологічну, політико-виховну роботу на факультетах, кафедрах, в науково-дослідних лабораторіях. Організувати глибоке і всебічне вивчення і роз'яснення рішень партії і уряду з питань прискорення науково-технічного прогресу в країні. Розвивати і удосконалювати роботу семінарів системної політосвіти. Створити в колективі університету обстановку високої вимогливості і персональної відповідальності за допущену справу. Всіляко зміцнювати трудову і виконавську дисципліну і порядок.

2. Надавати дійову допомогу трудовим колективам м. Одеси і Одеської області в удосконаленні ідеологічної, політико-виховної роботи. Провести в підшефних районах області 70 днів науки, прочитати силами університетської організації товариства «Знання» для працівників сільського господарства, промисловості і транспорту 8 тисяч лекцій з актуальних проблем марксистсько-ленінської теорії, внутрішньої і зовнішньої політики КПРС, показати історичну роль Великої Жовтневої соціалістичної революції. Силами студентських лекторських груп прочитати не менше 3 тисяч лекцій для робітничої молоді міста і області.

3. Постійно удосконалювати форми і методи суспільно-політичної практики студентів, підвищити об'єктивність оцінки рівня суспільно-політичної практики, підвищити якість навчання студентів на факультеті громадських професій.

4. Високоорганізовано і ефективно провести третій трудовий семестр студентів. Залучити в будагоони 400 чоловік, освоїти не менше 0,6 млн. карбованців капіталовкладень. Надати допомогу сільськогосподарському виробництву області в проведенні збиральних робіт. На об'єктах міста забезпечити роботу студентських будівельних загонів чисельністю 300 чоловік, в тому числі на об'єктах університету — 100 чоловік.

5. Підвищити рівень організації культурно-масової роботи в трудових колективах підрозділів університету. З цієї метою частіше практикувати колективні відвідування театрів, концертних залів, музеїв, організацію екскурсій, в тому числі екскурсій вихідного дня, створення клубів за інтересами. Активізувати спортивно-масову роботу, створити умови для безперерйного функціонування різноманітних спортивних секцій і клубів, ширше брати участь в різних спортивних змаганнях і спартакіадах. Залучити до систематичних занять фізкультурою і спортом всіх студентів I—V курсів і не менше 500 співробітників університету. Підготувати одного майстра спорту, 15 кандидатів в майстри спорту, 100 першорозрядників, не менше 3800 значків ГПО. Забезпечити активний відпочинок в спортивно-оздоровчому таборі ОДУ не менше 900 студентів і 600 співробітників і викладачів.

В ГАЛУЗІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ

1. Забезпечити подальше удосконалення навчально-виховного процесу, підвищення якості навчання студентів. Випустити в 1987 році 1746 спеціалістів, в тому числі по денній формі навчання — 844 спеціаліста.

2. Підвищити рівень професійної підготовки випускників. Збільшити кількість реально впроваджених дипломних проєктів на 30 процентів, кількість дипломних проєктів, виконаних за заявками галузей — на 40 процентів. Довести питому вагу випускників, що отримали дипломи з відзнакою, до 11 процентів.

3. Підняти на більш високий якісний рівень роботу з випускниками вузу, розподілити за призначенням не менше 96 процентів випускників. Забезпечити прибуття до місця роботи

не менше 98 процентів розподілених випускників.

4. Посилити і розширити зв'язки між навчальними підрозділами університету і виробництвом. Довести число випускників, які розподіляються за прямими договорами, до 5,5 процента від плану випуску. Створити до кінця 1987 року додатково один філіал кафедри на виробництві.

5. Розвивати навички самостійної роботи студентів. На кафедрах розробити систему заходів, спрямованих на поліпшення якості керівництва самостійною роботою студентів, забезпечення її високої ефективності. В плануванні видання навчально-методичної літератури основну увагу зосередити на підготовці навчально-методичних вказівок, розробок і завдань для самостійної роботи студентів. Видати 5 підручників і навчальних посібників через центральні та республіканські видавництва.

6. З метою всебічної інтенсифікації навчального процесу ширше впроваджувати форми і методи навчання, розраховані на активізацію пізнавальної діяльності студентів, розвиток їх творчих здібностей. Підвищити ефективність використання наявних технічних засобів навчання, активізувати діяльність по впровадженню в навчальний процес ТЗН, обчислювальної і мікро-процесорної техніки, підвищити ефективність навчальних практик.

7. Сприяти подальшому росту наукової підготовки і навчально-педагогічної майстерності професорсько-викладацького складу університету, охопити всіма формами підвищення кваліфікації 140 чоловік, в тому числі через стажування на підприємствах і в закладах — 40 чоловік.

8. Активніше надавати навчально-методичну допомогу системі народної освіти. Організувати перепідготовку 660 вчителів шкіл Одеської області і м. Одеси з відривом і без відриву від виробництва з основних шкільних дисциплін. Повністю задовольнити потреби загальноосвітніх шкіл і ПТУ Одеського регіону в перепідготовці вчителів в галузі інформатики і обчислювальної техніки.

9. Повніше використовувати в навчальному процесі результати наукових досліджень фунда-

[Закінчення на 4-ій стор.]

З чого починати перебудову?

САМОВРЯДУВАННЮ— КРАЩИЙ ДОСВІД

Доповідь Михайла Сергійовича Горбачова, як і всі інші матеріали січневого Пленуму ЦК КПРС, вимагає глибоких роздумів над кожним рядком, кожним принциповим положенням.

Минули часи абстрактних закликів і гучномовних липових рапортів. Настала пора відповідального усвідомлення своїх можливостей і устремлень. І, мабуть, недаремно у вузівському середовищі сьогодні найбільш гостро дискутується проблема студентського самоврядування, як конкретного прояву громадянської зрілості і відповідальності тисяч юнаків і дівчат.

Якщо вдуматися в суть проблеми, і хоча б побіжно проаналізувати наш соціалістичний спосіб життя, то виявляється, що самоврядуванню радянська людина починає навчатися... з дитячого садка. Потім більш широко елементами самоврядування оволодають в школі і, нарешті, настає той період в житті людини, який в народі називають «трудовою юністю». Це — опанування робітничим фахом, робота на підприємстві чи служба в армії, неповторні будні студентського трудового літа.

І раптом виявляється, що для студентів самоврядування в значній мірі залишається непіднятою ціллю.

Чому так сталося? Як відродити колишні традиції студентського самоврядування на новій сучасній основі? В яких конкретних формах воно може існувати сьогодні? Саме про це і йшлося в нашій розмові з ректором по навчально-методичній роботі, професором Львом Олександровичем Ануфрієвим.

— Лев Олександрович, зараз, очевидно, немає більш актуальних тем в молодіжних дискусіях, ніж теми про студентське самоврядування. Але упадає у вічі, що головним чином дискутують про розподіл стипендіального фонду, вільне відвідування лекцій, трохи менше — про дотримання порядку в гуртожитках. І інколи — про участь студентів в удосконаленні навчального процесу. Чи випадково це?

— Ваші спостереження в цілому відповідають дійсності. Необхідно зазначити, однак, що такий розподіл інтересів далеко не випадковий. Адже студентський колектив, як будь-який трудовий колектив в нашій країні, в розподілі стипендій за результатами праці вбачає можливість реалізації

соціальної справедливості.

Я б назвав декілька больових точок і сфер, які заслуговують на підвищену увагу в справі впровадження студентського самоврядування: Це — староста академічної групи, студентське наукове товариство, спортивне товариство — спортивний клуб, художня самодіяльність, гуртожиток і студрада, і нарешті, студентська стипендія. Те, що я називаю стипендією в кінці перелічених проблем, зовсім не значить, що я надаю їй другорядного значення.

— Будь ласка, поясніть Вашу думку.

— Ми, очевидно, не завжди вміємо глянути навкруги і помітити те, що давно створено нашими власними руками. Візьміть старосту академічної групи. Здавалось би, малопомітна фігура в навчальному закладі, а між тим це людина, яка практично діє більш, ніж будь-хто, виходячи з принципів самоврядування. Адже староста — активний посередник між студентами і адміністрацією кафедри, факультету, університету. Вдумайтесь лише, скільки складних питань доводиться старості вирішувати і нерідко в екстремальних умовах — на виробничій практиці, наприклад, сільськогосподарських роботах тощо.

Чи достатньо вивчається досвід роботи наших кращих старост? А якщо його узагальнити та посилити організаційно, тобто створити в університеті раду старост академічних груп, уявляєте, скільки цінних і часом несподіваних за сміливістю і доцільністю пропозицій про студентське самоврядування в навчальному процесі відразу з'явиться?

А візьміть студентську науку. Пам'ятаєте, яке велике значення приділено їй в доповіді М. С. Горбачова на Пленумі? Так ось, на мою думку, настав час відверто сказати, що сьогодні студентське наукове товариство теж переживає серйозну кризу. Чомусь ніхто з нас не дивується, що наукове товариство охоплює «100 процентів студентів». Спробуйте сказати, що в художній самодіяльності беруть участь всі без винятку студенти, і вам ніхто не повірить. Бо не всі мають здібності, щоб танцювати чи співати в хорі. І це кожному зрозуміло. А хіба заняття наукою не потребують відповідних здібностей? І чи не знаємо ми про такі випадки, коли наукову роботу за студента

[Закінчення на 4-ій стор.]

ПОЭТА

Александр КУШНЕР

У тех, кто любит помечтать о новом Пушкине, хочется спросить: как они себе это представляют — опять ода «Вольности», «Урал! В Россию скачет...», «К Чаадаеву», «Деревня», затем что же неужели южная ссылка? Ну что вы, сегодня они бы его не дали в обиду, ведь у него на лбу было бы написано: новый Пушкин.

Или, может быть, так: он походил бы лет до тридцати в литобъединение, а затем, глядишь, журнал «Юность» (нет, жил бы все-таки в Ленинграде, значит, журнал «Аврора») опубликовал бы три его стихотворения: «К Морфею», «Виздровление» и, например, «Нереида».

Мне кажется, мы слишком часто рассуждаем вообще о Пушкине, о его жизни, его значении...

В сознании многих биография затми-

ла пушкинское творчество. Не перечисляют стихов, зато знают всех пушкинских родственников и потомков.

Равнодушие к стихам проявляется, между прочим, и в том, что не делают различия между пушкинскими стихами: все одинаково ценимы, все — равно гениальны: «Стансы» и «Друзьям», оказывается, ничем не хуже «Элегии», а «Бородинская годовщина» и «Жених» — «Бесов» и «Ответа анониму».

Отношение к Пушкину как к безжизненному кумиру (как он боялся этого холода, этой тяжести, этой неподвижности) удручает.

Пушкин не был человеком одной или даже нескольких мыслей: их у него столько, сколько у него стихов (и это не считая прозы и писем).

(«Литературная газета» № 3,
14 января 1987 г.)

А. С. ПУШКИН

Завидую тебе, питомец моря смелый,
Под сенью парусов и в бурях поседелый!
Спокойной пристани давно ли ты достиг —
Давно ли тишины вкусил отрядный миг —
И вновь тебя зовут заманчивые волны.
Дай руку — в нас сердца единой страстью полны.
Для неба дального, для отдаленных стран
Оставим берега Европы обветшалою;
Ищу стихий других, земли жилец усталый;
Приветствую тебя, свободный океан.

Изыде сеятель сеяти семена своя.

Свободы сеятель пустынный,
Я вышел рано, до звезды;
Рукою чистой и безвинной
В порабощенные бразды
Бросал живительное семя —
Но потерял я только время,
Благие мысли и труды...
Паситесь, мирные народы!
Вас не разбудит чести клич.
К чему стадам дары свободы!
Их должно резать или стричь.
Наследство их из рода в роды
Ярмо с гремушками да бич.

ТЕЛЕГА ЖИЗНИ

Хоть тяжело подчас в ней бремя,
Телега на ходу легка;
Ямщик лихой, седое время,
Везет, не спезет с облучка.
С утра садимся мы в телегу;
Мы рады голову сломать
И, презирая лень и негу,
Кричим: пошел!..
Но в полдень нет уж той отваги;
Порастрясло нас; нам страшней
И кособоры и овраги;
Кричим: полегче, дуралеи!
Катит по-прежнему телега;
Под вечер мы привыкли к ней
И, дремля, едем до ночлега —
А время гонит лошадей.

ЭТИ СТРОКИ НАПИСАНЫ 24-ЛЕТНИМ ПОЭТОМ В
ОДЕССЕ.

утолила жажду народа. Если есть где-нибудь подобный фонтан, да явится он. В Дамаске, в Багдаде есть много дикинонок, но и там нет такого прекрасного фонтана».

Итак, «Путеводитель» Монтандона БЫЛ ПЕРВОЙ КНИГОЙ, ПОВЕДАВШЕЙ МИРУ О НАДПИСЯХ НА «ФОНТАНЕ СЛЕЗ». Кстати, «Бахчисарайский фонтан» А. С. Пушкина упоминается в списке библиографии, приложенной к этой книге, а имя самого поэта — при описании достопримечательностей Бахчисарайского дворца.

Попытаемся дать резюме. Поскольку Монтандон прожил в Крыму много лет и при этом часто и подолгу бывал в Одессе, возможность личного его знакомства с Пушкиным в 1820—24 гг. находит новые подтверждения. Как «специалист по Крыму» Монтандон мог консультировать поэта по вопросам, скажем, эпиграфики (древние надписи) памятников

Бахчисарайского дворца и т. п. Вместе с тем, не исключена возможность их позднейшего заочного знакомства или возобновления старых связей через историков, занимавшихся изучением Южной Украины, например, П. И. Кеплена или Д. Н. Бантыш-Каменского, с которыми Пушкин поддерживал отношения в 30-е годы.

И еще одна деталь. Наверное, нет ничего такого уж необычного в том, что «Путеводитель» Монтандона, посвященный М. С. Воронцову, открывается пушкинской строфой, но... Все дело в том, что книги этой в библиотеке Воронцова нет и, судя по всему, никогда не было. Здесь можно найти буквально все издания, перечисленные в библиографическом указателе «Путеводителя», а вот самого «Путеводителя» нет. Будем надеяться, что новые разыскания позволят ответить на этот и другие вопросы, касающиеся взаимоотношений Пушкина и Монтандона.

О. ГУБАРЬ.

ПОИСКИ, НАХОДКИ

Загадочный Монтандон

В 1936 г. П. Е. Щеголевым во «Временнике Пушкинской комиссии» впервые опубликовано письмо К. Х. Монтандона к А. С. Пушкину от 1 апреля 1834 г. Письмо это было приложено к книге Монтандона «Путеводитель по Крыму», изданной в одесской городской типографии в начале того же года на французском языке. На этой книге имеется дарственная надпись от 3 апреля 1834 г. Приводим текст письма в переводе П. Е. Щеголева:

«Милостивый государь, покорнейше прошу вас принять эту книгу взамен воровства, совершенного мной с заранее обдуманным намерением. Охотно пользуюсь этим случаем, чтобы засвидетельствовать вам совершенное уважение, с которым имею честь оставаться, сударь, вашим усерднейшим слугой. Монтандон. Одесса, 1 апреля 1834.

Я обосновался в Симферополе, и если у вас когда-либо явится надобность в каких-нибудь справках или в чем другом, прошу вас свободно располагать мною».

Что касается «воровства, совершенного... с заранее обдуманным намерением», а, точнее, как раз непредумышленно, П. Е. Щеголев предположил: эта фраза — намек на эпиграф к книге Монтандона, строки из «Бахчисарайского фонтана», («Волшебный край, очей отрада...» и т. д.). Анализ текста письма, а, в особенности, приписки, свидетельствует, по мнению П. Е. Щеголева, Л. А. Черейского и других исследователей, о личном знакомстве Пушкина и Монтандона.

Нам кажется, что об этом говорит сама логика письма, прежде всего, некоторая его бесцеремонность: шутить с незнакомым человеком так, как это делает Монтандон, непозволительно с позиций этикета той эпохи. Далее, указание о том, что автор письма обосновался (поселился) в Симферополе, предполагает ЗНАНИЕ АДРЕСАТОМ ПРЕДЫДУЩЕГО МЕСТОЖИТЕЛЬСТВА Монтандона. И, наконец, готовность автора «Путеводителя» дать информацию о Крыме может свидетельствовать о том, что он ТАКУЮ ИНФОРМАЦИЮ УЖЕ ДАВАЛ РАНЬШЕ.

Кто же такой Монтандон, и где он мог познакомиться с Пушкиным?

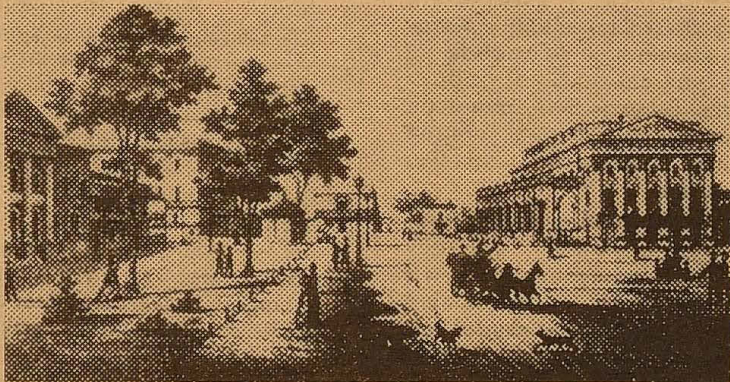
Разыскания писателя и литературоведа Г. Д. Зленко показали, что Монтандон, родом швейцарец, жил в Крыму и бывал в Одессе по крайней мере в первой половине 1825 г. Исследователь нашел сведения о том, что в это время «купец Монтандон» собирался открыть в Одессе коммерческую контору.

Так или иначе, в сфере интересов Монтандона оказалась проблема морского и сухопутного сообщения Одессы и Крыма. Трудно сказать, насколько успешной была его коммерция, но в познании Крыма он явно преуспел. «Путеводитель» был написан и оформлен мастер-

ски. По существу — это научная работа о Тавриде, сделанная на высоком уровне, снабженная справочным аппаратом, достоверными картами, 16-ю рекомендованными экскурсионными маршрутами. Книга Монтандона — вообще первый образец путеводителей по Северному Причерноморью.

Собирая материалы для будущего «Путеводителя», его автор не только исходил и извездил Крым вдоль и поперек, он разыскал и проштудировал практически все имеющиеся публикации по истории Крыма, его физико-географическим условиям и т. д. В списке библиографии, приложенном к «Путеводителю» — 51 название редчайших изданий о Северном Причерноморье: Рейи и Пейссонеля, Сестринцевича-Богуща и Лешевальера, других авторов. Все эти книги могли быть найдены Монтандоном лишь в библиотеке М. С. Воронцова. Таким образом, Монтандон был достаточно осведомленным для того, чтобы консультировать Пушкина по «крымским вопросам» будучи тому понадобилась подобная консультация.

Общезвестно, как скрупулезно готовился поэт к написанию того или иного произведения, если оно было связано с неизвестным ему историческим, географическим или этнографическим материалом.

«Но уж темнеет вечер синий,
Пора нам в оперу скорей:

Там упоительный России,
Европы баловень — Орфей».

Так, в период работы над «Бахчисарайским фонтаном», он просит Л. С. Пушкина в письме от 27.VII.1821 г.: «Пришли мне «Тавриду» — Бобров». Позднее он пишет В. Ф. Раевскому: «Пришли мне, Раевский, «Историю Крыма» (в оригинале название книги — на французском языке — О. Г.), книга не моя, и у меня ее требуют». П. А. Вяземскому в письме от 4.XI.1823 г. он советует: «Посмотри также в «Путешествии» Апостола-Муравьева статью «Бахчисарай...». 20 декабря 1823 г. Пушкин вновь пишет по этому поводу Вяземскому: «Ты, кажется, собираешься сделать заочное описание Бахчисарая? Брось это... Впрочем, в моем эпилоге описание дворца в нынешнем его положении подробно и верно, и Зонтаг (Анна Петровна Зонтаг, известная детская писательница, племянница В. А. Жуковского, проживала в Одессе — О. Г.) более моего не заметит».

По ходу написания «Бахчисарайского фонтана» Пушкина занимала история Крымского

ханства, в особенности, исторические реалии легенды о пленении Марии Поточкой. (Показательно, что и П. А. Вяземский, готовя предисловие к пушкинской поэме, писал А. И. Тургеневу 18.XI.1823 г.: «Да расспроси, не упоминается ли где-нибудь о пленении похищенной Поточкой татарским ханом и наведи меня на след...»).

И то, что поэт достаточно вольно распорядился в данном случае конкретным историческим материалом, ни в коей мере не создает никаких противоречий: «Бахчисарайский фонтан» — романтическая поэма, а не исторический трактат. Здесь важен дух произведения, а не слепое следование фактам. Перемещение реальных исторических лиц во времени, иной раз даже из эпохи в эпоху — прием широко известный в художественном изображении истории.

Однако, эта вольность в обращении с историей, конечно, была замечена дотошными исследователями. Они указывали в дальнейшем, что «фонтан слез» посвящен любимице Крым-Гирея Дамире-Бичеч, «окрещенной Пушкиным в Марию Поточную».

«...В Тавриду возвратился хан И в память горестной Марии Воздвигнул мраморный фонтан, В углу дворца уединенный. ...Есть надпись: едними годами Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Еще не сгладилась она

Тарас ФЕДЮК

По загибелі Пушкіна цар Микола I сплатив усі борги поета.

Борги

На Чорну річку
білий сніг упав,
На білий сніг червона пляма впала.
Поета вбили! Ні, його вбивали!
Він — жив на Чорній річці.

І писав.

В часи прозріння
крізь облудний хлам
Манер і слів порожньо-благородних
Він бачив: чорна річка білих дам
Текла, танцюючи, між берегів холодних.
О, звідки річка, звідки темний слід!
А витоки її прослідкували:
З чорнильного джерельця починалась,
Що в пана Бенкендорфа на столі.
Жандарми. Ніч. І кроків перестук.
І церква. І у ній надійна свічка.
А стрічка із вінка
як Чорна річка
Текла за двері між очей і рук.
А цар у мідні дзвони міддю бив,
У кожен слід жбурляв свої монети,
Щоб вже не нагадали про поета
Ні його вірші, ні його борги.

Валерий ЮХИМОВ

Это ночь подступила
к горлу,

И слова застыли,
как на морозе пальцы.
Дорога брошена в ноги
Сукном арестантским.

Дорога — особая поступь.
Сердце колет игла.
Каждому шагу отклик —
Колокола.

Звон. Перелив благовестный.
Солнцем иней согрет.
Простоволосые вербы
Долго глядят вослед.

Российский простор
в полмира.
Серая стая брызнет.
Глухо ударит заступ.
Дорога — насквозь —
пунктиром.

Владимир ТУСКОЛОВ

Осторожно: двери закрываются.
Следующая станция «Черная речка».

...Поезд ушел. Опустела платформа.
Станция стихла в молчании черном.
Руки опущены. Вольному — воля.
Входит он в вечность по белому полю.
Черные плиты. Белые своды.
Стоила ль этого жажда свободы!
Ставший мишенью для пули смертельной,
Что он увидел за черной метелью!
Что рассмотрел там, где мы не посмели!
Что заслонил он собой на дуэли!
Долго я стыл, околованный взглядом.
Вышел: стояла пора листопада.
Дождь моросил. Пешеходы спешили.
Сумки свои и заботы тащили.
Смыло дождями алые гроздьи,
Залит асфальтом след от полозьев.
Вдруг подо мной пошатнулась планета:
Вот оно, гиблое место Поэта!
Рядом с квадратами желтых кварталов
Черная речка в ложе лежала.
Травы застыли в мазуте ползучем.
Черные листья, голые сучья.

Мария ГАЛИНА

Начинается с моря — сиянья воды и камней,
или с чайки, чья тень отломилась и рядом повисла,
начинается с воздуха, отраженного света — и числа
бесконечные пляшут на каждой идущей волне.

В опрокинутом мире, почти симметричном тому,
что растет над блестящей поверхностью полупрозрачной,
существует тропинка и дом, погруженный во тьму,
человек торопливо шагает по местности дачной.

Там, у самого дна, сохранились еще голоса
поездов, электричек гудки и цепочки
их огней, — и в скупых подмосковных лесах
молчаливые тени, бродящие поодиночке.

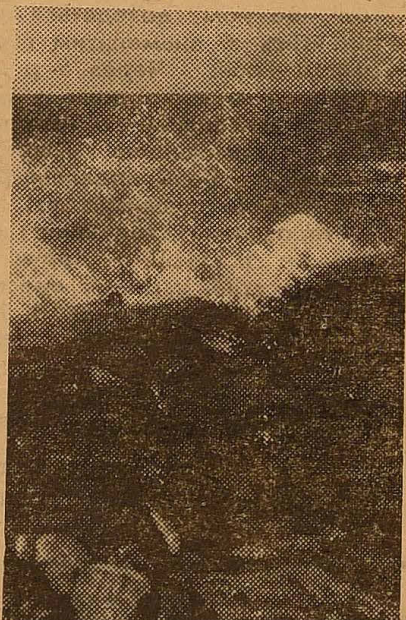
Там медузы цветут, там растут соляные столбы,
в опрокинутом мире, под скомканным водным покровом
одинокие люди в лесах собирают грибы,
и спадает листва, и нельзя перемолвиться словом.

Белла ВЕРНИКОВА

Пенится легкое, зябкое море,
полон рыбацкими лодками
стиль,
море немое,
ноги омой мне, прощай и
прости.

Все еще длится приморское
лето,
душу втянувшее в дрему
и лень,
осень согрета,
предлистопадовый празднует
день.

Щедро, как встарь,
плодоносит природа,
овощи стоят гроши,
спелый сентябрь помогает
при родах
добрый души.

«Я помню море пред грозою:
Как я завидовал волнам...»

Одесские традиции пушкиноведения

10 ФЕВРАЛЯ В 19.00 В МУЗЕЕ-КВАРТИРЕ А. С. ПУШКИНА СОБЕРЕТСЯ НА ТРАДИЦИОННОЕ ЗАСЕДАНИЕ ПУШКИНСКАЯ НАУЧНАЯ КОМИССИЯ, СУЩЕСТВУЮЩАЯ ПРИ ОДЕССКОМ ДОМЕ УЧЕНЫХ УЖЕ БОЛЕЕ 60 ЛЕТ. БУДЕТ ЗАСЛУШАНО СОБЩЕНИЕ УЧЕНОГО СЕКРЕТАРЯ КОМИССИИ Н. К. ОСТРОВСКОЙ ОБ ОТКЛИКАХ ОДЕССКОЙ ПЕЧАТИ НА СМЕРТЬ ПОЭТА, ОБСУЖДЕНЫ НЕКОТОРЫЕ НОВИНКИ ПУШКИНИАНЫ. С ЧТЕНИЕМ СТИХОВ ВЫСТУПАТ ОДЕССКИЕ ПОЭТЫ С. СТРИЖЕНЮК, Ю. МИХАЙЛИК, И. ГОРДОН.

О РАБОТЕ ПУШКИНСКОЙ КОМИССИИ РАССКАЗЫВАЕТ ЕЕ ПРЕДСЕДАТЕЛЬ, ПРОФЕССОР ОДЕССКОГО УНИВЕРСИТЕТА МАРК ГЕОРГИЕВИЧ СОКОЛЯНСКИЙ.

— Марк Георгиевич, каковы традиции изучения Пушкина в Одессе и в Одесском университете?

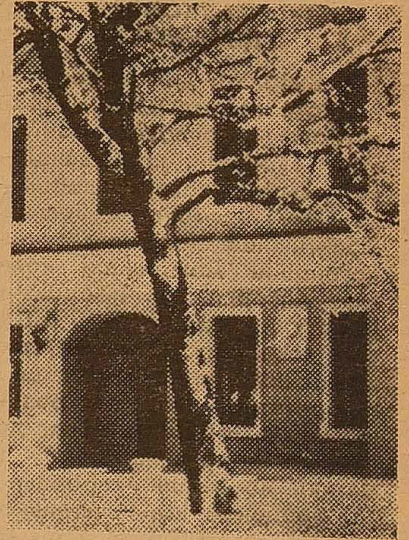
— Изучение творчества Пушкина имеет в нашем городе солидную историю. Одним из первых исследователей, оставивших след в пушкинистике, был профессор Ришельевского лицея (на базе которого и появился Новороссийский университет) К. П. Зеленецкий. Новый этап в истории пушкиноведения в Одессе начинается в конце XIX столетия, и то-

лчком к нему явилось возрождение интереса к великому поэту в 1887 г. — году пятидесятилетия со дня смерти Пушкина.

К творчеству Пушкина обращался видный литературовед А. И. Кирпичников — профессор Новороссийского университета, большой знаток зарубежных литератур. Его труд «Пушкин как европейский поэт» вошел в научный обиход. В конце века появились труды об одесском годе жизни и творчества Пушкина. В нашем городе сформировались научные интересы Н. О. Лернера, впоследствии известного пушкиниста, который, кстати говоря, окончил юридический факультет Новороссийского университета.

Мощный подъем пушкинистской мысли наблюдается в Одессе в 1920-е годы и связан он с жизнью и деятельностью в нашем городе М. П. Алексеева, впоследствии действительного члена АН СССР, поистине выдающегося литературоведа с мировым именем. Тогда-то и была создана Пушкинская научная комиссия Одесского Дома ученых, изданы три Пушкинских сборника. Вокруг М. П. Алексеева консолидировались все гуманитарно-научные силы, города, испытывавшие интерес к творче-

ству величайшего поэта. Были среди них — правда, в меньшинстве — и сотрудники университета (института народного образования), хотя, как это ни странно, ни М. П. Алексеев, ни Л. П. Гроссман Одесскому университету не понадобились. Хочется надеяться, что печальная традиция, по которой одаренные одесские гуманитарии оказываются за пределами нашего университета, ушла в прошлое.

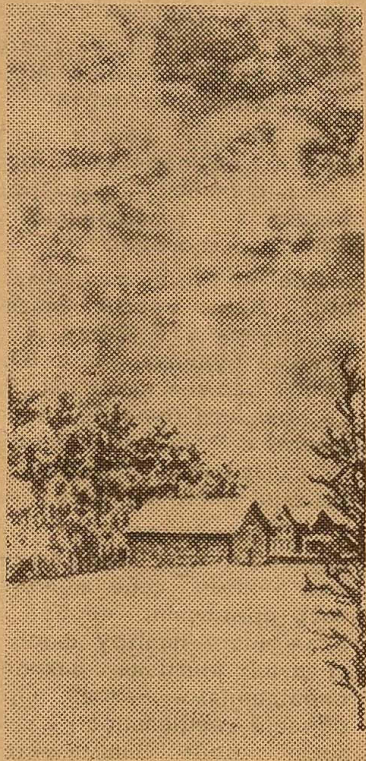
— Как развивалась деятельность комиссии после отъезда М. П. Алексеева из Одессы в 1927 г.?

— В 30-е годы деятельность комиссии была довольно пассивной, но после 1945 г. комиссия возродилась. Стараниями пушкинистов Одессы и Кишинева собирались конференции пушкиноведов юга, вышло несколько союзов «Пушкин на Юге». Возглавляла комиссию в ту пору доцент нашего университета З. А. Вороневич-Бабанцева, много сделала для ее возрождения профессор А. В. Недзведский, доцент В. С. Алексеев-Попов. С 1973 по 1985 гг. комиссию возглавлял видный ученый-историк профессор С. Я. Боровой, и поныне продолжающий свои научные поиски. В настоящее время в работе комиссии принимают участие доценты нашего университета И. Я. Матковская, С. И. Ильев, А. А. Слюсарь и другие наши коллеги, а наряду с ними — сотрудники педагогического института, одесских музеев, научных библиотек, школьные педагогические словесники.

— Чем занимается в настоящее время Пушкинская комиссия, и каковы перспективы развития пушкиноведения в Одессе?

— В последнее время внимание членов Пушкинской комиссии обращено к разным аспектам пушкиноведения: это и изучение одесского года жизни поэта, и вопросы поэтики его произведений, рецепция пушкинских творений в литературе XX столетия, ряд вопросов русско-зарубежных литературных связей и литературного краеведения. Из значительных событий последнего времени вспомним проведенные в октябре 1986 года Вторые Алексеевские чтения, посвященные 60-летию Пушкинской комиссии и 90-летию со дня рождения ее основателя академика М. П. Алексеева. В чтениях приняли участие видные ученые-пушкинисты из Москвы, Ленинграда, Новосибирска, Киева и других научных и вузовских центров.

Что же касается перспектив... Дальнейшее развитие пушкинистики в нашем городе зависит, прежде всего, от притока молодых научных сил. Пока и подготовка, и интерес молодых филологов к современным проблемам пушкиноведения оставляет желать лучшего. Но будем оптимистами. **Интервью взяла В. БЕЛОВА.**

Игорь ПОТОЦКИЙ

Октября был внезапен
рассвет,
Было утро суровое
мглистым.
Мне открылся забытый пост
Языком своим ясным
и чистым.
Над страницей
печальной любви
Я застыл, пораженный
до крика.
И осенние мысли мои
Засверкали во мне
многолико.
И тревожно, и как-то светло
Лоб прорезали строки
чужие.
Барский дом
и на Волге село
Обретали размеры России.
Жег меня, как поленья
в печи,
Этих строчек огонь
сиротливый
И весь день я
без всяких причин
Был какой-то наввно
счастливым.

Анатолий ГЛАНЦ

Водяные знаки моря
косолопа чертят крабы.
У мохнатых волнорезов
стая избранных медуз.

На ракушечнике чайка,
как печати, ставит лапы.
От четвертого причала
отделился сухогруз.

Из Очакова навстречу
катерочкам бескозырным,
у камней, в зеленой тине,
сладко кормится бычок.

Пароходные продукты
в небеса путем утиным
уворовывают птицы,
подгребая ветерок.

СОЦІАЛІСТИЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)
ментального і прикладного характеру. Впровадити в навчальний процес результати не менше 90 наукових розробок.

В ГАЛУЗІ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Виконати для галузей народного господарства країни науково-дослідних робіт на суму 11,5 млн. карбованців, в тому числі за госпдоговорами — на суму 10,5 млн. карбованців. Ефективніше використовувати потенційні можливості колективу університету, продовжити роботу по концентрації науково-дослідних і наукових працівників на найважливіших і пріоритетних напрямках розвитку науки. Збільшити обсяг досліджень з найважливішої тематики до 8 млн. карбованців (70 процентів від загального обсягу), в тому числі з тематики першого рівня — до 4,6 млн. карбованців (40 процентів від загального обсягу).

Забезпечити сприятливі умови для подальшого розвитку фундаментальних досліджень, збільшивши їх питому вагу в 1,3 раза.

Ширше розвивати дослідно-конструкторські, технологічні і експериментальні роботи. Забезпечити збільшення їх обсягу до кінця 1987 року не менше, ніж в 1,4 раза.

Розширити наукові дослідження по продовольчій і енергетичній програмах, виконати науково-дослідних робіт в рамках вказаних програм на суму, відповідно, не менше 0,5 і 0,8 млн. карбованців.

Значно розширити актуальні наукові дослідження з регіональної тематики. Довести обсяг науково-дослідних, технологічних і впровадницьких робіт по регіону до 1,2 млн. карбованців.

2. Забезпечити подальше підвищення ефективності роботи чотирьох галузевих лабораторій різних міністерств і відомств; в 1,2 раза збільшити

кількість розробок, які виконуються в рамках наявних в університеті УНПО «Одескабель», «Меліорация», «Інженерна геологія».

3. Підвищити результативність наукових розробок. Впровадити у виробництво з економічним ефектом кожну четверту тему з числа щорічно завершуваних розробок. Одержати від впровадження закінчених наукових робіт річний економічний ефект у сумі 13 млн. карбованців. Розширити масштаби впровадження закінчених НДР, ширше використовуючи з цієї метою договори на передачу науково-технічних досягнень. Збільшити число закінчених розробок, впроваджуваних згідно з договорами на передачу, в 1,5 раза.

4. Збільшити кількість охороноздатних тем, виконуваних на рівні винаходів, до 25 процентів. Одержати не менше 65 позитивних рішень на заявки про видачу авторських свідоцтв, впровадити в народне господарство не менше п'яти винаходів з економічним ефектом 400 тис. карбованців, оформити 3 патенти.

5. Послідовно проводити роботу по підготовці і підвищенню кваліфікації науково-педагогічних кадрів. Захистити 6 докторських і 40 кандидатських дисертацій.

6. Активізувати роботу по опублікуванню результатів наукових досліджень і інформувати науково-технічних працівників країни про наукові досягнення колективу. Підготувати до видання 15 монографій, представити до публікації 800 статей і доповідей, не менше 15 інформаційних листів про науково-технічні досягнення.

СОЦІАЛІСТИЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ОБГОВОРЕНІ І ЗАТВЕРДЖЕНІ НА ЗБОРАХ ТРУДОВИХ КОЛЕКТИВІВ, НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИХ І ВИРОБНИЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ, РЕКТОРАТОМ, ПАРТКОМОМ І ПРОФКОМОМ УНІВЕРСИТЕТУ.

В ГАЛУЗІ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Освоїти капіталовкладення по будівництву гуртожитків № 9 і 10 в розмірі 747 тисяч карбованців.

2. Завершити робочий проект на будівництво бібліотечного корпусу на 1,9 млн. книг.

3. План капітального ремонту обсягом 660 тисяч карбованців виконати до 25 грудня 1987 року, підвищити продуктивність праці на ремонтних роботах на 3 проценти, знизити витрати на будматеріали за рахунок повторного їх використання на 3 проценти.

4. Забезпечити безперебійну роботу опалювальної системи і водопостачання; заощадити теплових ресурсів і води на 3 проценти, 36,5 тисяч квт/годин електроенергії.

5. Забезпечити коефіцієнт готовності автотранспорту університету — 0,7.

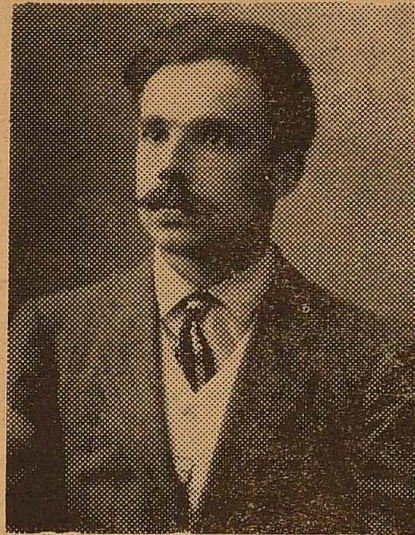
6. Щоквартально перевиконувати план здавання металобрухту чорних металів на 4 проценти, кольорових — на 3 проценти.

7. По навчально-експериментальних майстернях: завершити річний план випуску продукції до 25 грудня 1987 року на суму 395 тис. карбованців, випустити на 10 тис. карбованців понадпланової продукції, заощадити металу і пиломатеріалу на суму 1200 карбованців. Добитись зниження собівартості продукції на 1 процент, зростання продуктивності праці на 4 проценти, виконати план по прибутках на 101 процент.

8. Взяти активну участь у благоустрої міста, району і університету. Суворо слідкувати за збереженістю соціалістичної власності і житлового фонду в гуртожитках.

літопис університету

Чиста палітра

Перше, що кинулось у вічі — велика фотографія Гавріїла Івановича Танфільєва на робочому столі господаря. Сам стіл — величезний, «антикварний», з безліччю предметів: чорнильним прибором, альбомами в шкіряних обкладинках з металевими прикрасами, стосами книг у темних старовинних палітурках з золотим тисненням, мідним барометром. Біля столу — потемнілі стелажі. І знову старовинні книги: російська класика, фізика, астрономія, географія. Тут сусідують новенький «Атлас світу» і «Вольова гімнастика» А. К. Анохіна 1925 року видання, твори А. П. Чехова і «Біг заради життя» Гілмора.

Ми з вами в гостях у Івана Юхимовича Качанюка, випускника Одеського (Новоросійського) університету 1910 року. 9 лютого йому виповнюється 100 років.

Переглядаємо «сімейний альбом» ювіляра. Ось групове фото учнів четвертої Одеської гімназії.

— Там тепер музей, — пояснює Іван Юхимович. — Фотографували нас, пам'ятаю, у дворі гімназії, — бере велику лупу і знаходить себе. — В 1905 році вступив на природниче відділення фізико-математичного факультету Новоросійського університету. Лекцій в той рік майже не було. Університет, як і все місто, вирував. Постійно збирались студентські сходки. Я був ще новобранцем в університеті, але старші товариші давали мені читати нелегальну літературу. Пам'ятаю, що серед тих книжок були роботи Г. В. Плеханова.

Інші фотографії. Група студентів-природничиків на геологічній екскурсії у Фінляндії у 1909 році.

— Нас возив туди Гавріїл Іванович Танфільєв, — продовжує Іван Юхимович. — А ось і Г. І. Танфільєв серед випускників університету: в першому ряду поруч з ним — весела молода людина з елегантними вусиками, Ваня Качанюк. На звороті фотографії дата: 13 лютого 1910 року і штамп фотомайстерні Ерманса по вул. Рішельєвській, 7.

Іван Юхимович і не гадав тоді, що йому доведеться поріднитись зі знаменитим географом Росії. Через 5 років він поєднав свою долю з Софією Олександрівною Танфільєвою, племінницею Гавріїла Івановича. Вони прожили разом стільки щасливих літ!

Старовинний годинник ще йде, як в пісні, а поруч з ним, на стіні, картини: одеські пейзажі, автопортрети І. Ю. Качанюка, портрети його дружини, твори художників південноросійської школи.

— На початку 20-х, — про-

довжує Іван Юхимович, — я брав уроки живопису у Кіріака Костянтиновича Костанді. Ось цей етюд — старий маяк на Великому Фонтані — ми писали з ним разом. Мені доводилось зустрічатися з Дворниковим, Крайневим, Синицьким та іншими відомими одеськими художниками. В дуже хороших стосунках ми були з Волокідіним, який пророкував мені майбутнє портретиста.

Уроки живопису у Костанді Іван Юхимович брав на колишній дачі письменника А. М. Фьодорова, відомій «бунінській» дачі, описаній В. П. Катаєвим в «Траві забуття». Зсуви «зіли» цей куточок старої Одеси, але, дякуючи І. Ю. Качанюку, зовнішній вигляд дачі залишився у віках. Він зобразив її на одній з своїх робіт в 1926 році.

Іван Юхимович малював все своє життя, хоча і не вважав себе професійним художником. Майже не виставлявся. Він присвятив себе педагогічній діяльності. Довгі роки вчителював, читав курси географії і фізики. Лише після виходу на пенсію зумів цілком віддатись художній творчості.

А в чому ж секрет довголіття? Та не простого, а активно-творчого довголіття?

— Завжди багато рухався, ніколи не переїдав, роботи теж вистачало, — говорить господар, — гімнастикою займаюсь по сьогодні.

Але чи тільки в цьому секрет? Адже зовсім незвична атмосфера в будинку, в тому самому будинку, де І. Ю. Качанюк прожив цілий вік. Як би це пояснити точніше... Всі предмети, всі деталі обстановки — сучасники господаря, невід'ємні часточки його життя.

Він ставиться до них уважно, вдумливо, ніби зберігаючи разом з ними себе молодого в часі, проносячи через лихоліття чисту палітру фарб своєї душі: юнацьке захоплення оповіданнями Чехова, вірність обраній спеціальності і тим самим своїй альма-матер — Одеському університету, любов до Софії Олександрівни, вдячність Костанді, Танфільєву, всім своїм вчителям. Все це тут, з ним, все це відчутно. Можна потримати в руках книги, прочитані ще в юності, можна побачити на картинах Одесу такою, якою бачив її в далекі 20-і роки, і тоді ці молоді роки не здаються такими вже далекими. Можна перечитати при світлі старої лампи листи друзів: добре, що зберіг їх, з ними тепліше.

Ось він розглядає пожовклі фотографії, і світло старовинної лампи вихоплює з темряви обличчя мудрої сивої людини, яка гідно зустріла старість. Одна з відвідувачок цього будинку якось сказала Івану Юхимовичу (про це мені розповіли сусіди): «Я багато чому у вас навчилась. Навчилась жити».

Прощаюсь. Пора. Втомив я Івана Юхимовича. Раптом погляд господаря тривожно зупиняється на пацці газет, що лежать тут же, на столі. Іван Юхимович міцно тисне мою руку.

— Знаєте, скільки людей гине в світі щогодини? Жах... Ві-йни... Голод...

Він дивиться мені просто у вічі. І стільки в погляді цьому тривоги і якоїсь дитячої безпорадності.

Ю. ВІНОГРАДОВ.

Редакція газети «За наукові кадри» з радістю приєднується до численних поздоровлень на адресу Івана Юхимовича Качанюка і щиро зичить йому доброго здоров'я.

САМОВРЯДУВАННЮ—КРАЩИЙ ДОСВІД

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)
виконує викладач, і якщо ця робота десь буде відзначена, то викладач ще й заохочується. Час з цим кінчати. Очевидно, для великої науки буде краще, якщо членами студентського наукового товариства стануть 5—10 процентів студентів, які будуть дійсно займатися наукою. Інші теж знайдуть цікаву справу для себе.

Мені часто доводиться чути від викладачів: студентське самоврядування в гуртожитку — це зрозуміло. Але як студенти можуть впливати на навчальний процес, якщо головна фігура в ньому — викладач. Уявити собі неможливо! А між тим справа тут не в педагогічному алогізмі, а в небажанні багатьох з нас, викладачів, опинитися в положенні студента, який постійно складає іспити. Бо, як мені здається, врахування студентських думок стосовно якості роботи того чи іншого викладача і є однією з форм студентсько-

го самоврядування у навчальному процесі. Студентську думку слід особливо враховувати при проходженні викладачем конкурсу на посаду. Механізм виявлення студентської думки виробити неважко — ті ж анкетивання, опит, наприклад. Між іншим, кафедри суспільних наук повинні в першу чергу зайнятися виробленням такого механізму.

На закінчення я хотів би сказати ось про що. Нам, викладачам, якщо ми бажаємо вірно сприймати і розуміти настрій молоді, необхідно вміти неформально спілкуватися зі студентами, вміти розмовляти і розуміти один одного на рівних. В цьому — запорука успіху всіх наших починань.

Вважаю, що університетська газета повинна зосередити свою увагу на ретельному пошуку елементів цінного досвіду в організації студентського самоврядування.

Бесіду вів
М. ЩЕРБАНЬ.

КВН: НАПЕРЕДОДНІ ПІВФІНАЛУ

1 лютого відбулась зустріч команд, які програли на першому етапі змагань КВН (МХТІ, МІБІ, Севастополь). В наполегливій безкомпромісній боротьбі перемогла команда Московського хіміко-технологічного інституту ім. Д. І. Менделєєва — недавній суперник джентльменів ОДУ.

Жеребкування визначило пари півфіналістів: тепер суперником МХТІ буде команда Уральського політехнічного інституту (м. Свердловськ), а джентльмени ОДУ зустрінуться з представниками Воронежського будівельного інституту.

Півфінали намічено провести в 20-х числах березня, і може трапитись так, що командам ОДУ і МХТІ доведеться зустрітись знову, на цей раз у фіналі.

В. ДОРОШЕВИЧ.

Посміхніться...

270000, Одеса-Центр, вул. Петра Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ: Одеса, вул. Петра Великого, 2, 3-й поверх, кімната 86.

ДЗВОНІТЬ: тел. 23-84-13.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.